

# Механізми розвитку життєвих компетенцій.

Створення сприятливих умов для розвитку та саморозвитку учнів на уроках української мови та літератури

Презентація досвіду роботи вчителя

**Юхименко О.В.**

( обласний конкурс «Педагогічний  
X- фактор», листопад 2013 р.)

# 4 групи компетенцій, необхідних сьогодні кожному

## НАВЧИТИСЯ:

- вирішувати повсякденні проблеми
- безперервно вчитися
- бути етично відповідальним
- жити разом

За визначенням комісії з питань освіти ЮНЕСКО

# Сучасна вітчизняна педагогіка – педагогіка життєтворчості



“Місія нової школи спрямована на утвердження **особистісно зорієнтованого** навчання і виховання, яке передбачає **розвиток і саморозвиток** особистості учня як суб’єкта пізнання, предметної діяльності, суб’єкта життєтворчості”.

І.Г.Єрмаков “Життєва компетентність особистості”



## Провідна ідея досвіду

**Вчителя ЗОШ №7 Дзержинської  
міської ради  
Юхименко О.В.**

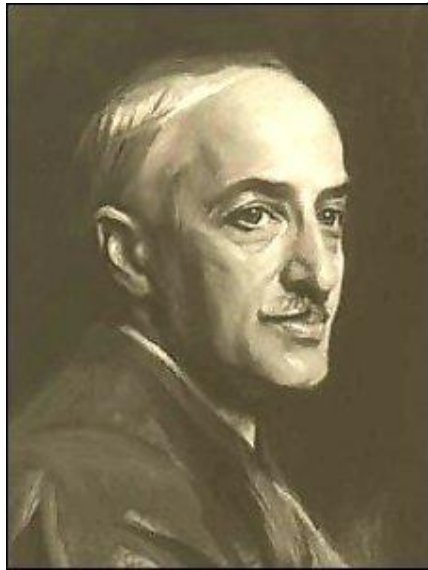
сприяння саморозвиткові й самовихованню  
школярів через залучення їх до читання на уроках  
української літератури, а також під час уроків  
української мови через аналіз мовних явищ,  
представлених в уривках художніх творів

# Актуальність досвіду



“Людина перестає мислити,  
перестає читати”

Д. Дідро



Есть только одно средство  
натурным человеком  
Ничто не может его  
Лекции, картинки не  
соперничать с чтением».  
А. Моруа

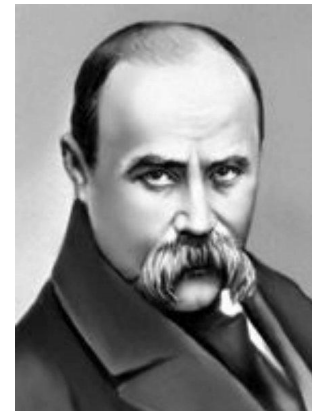
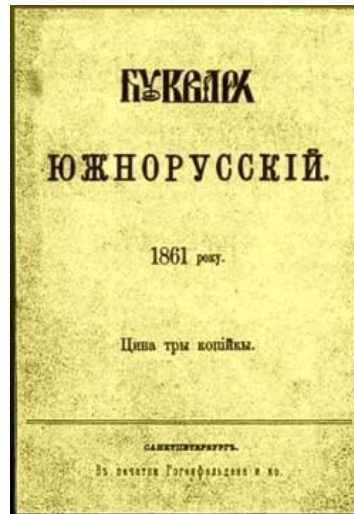


«...Без високої культури  
немає ні школи, ні  
її розумової праці»

В. Сухомлинський



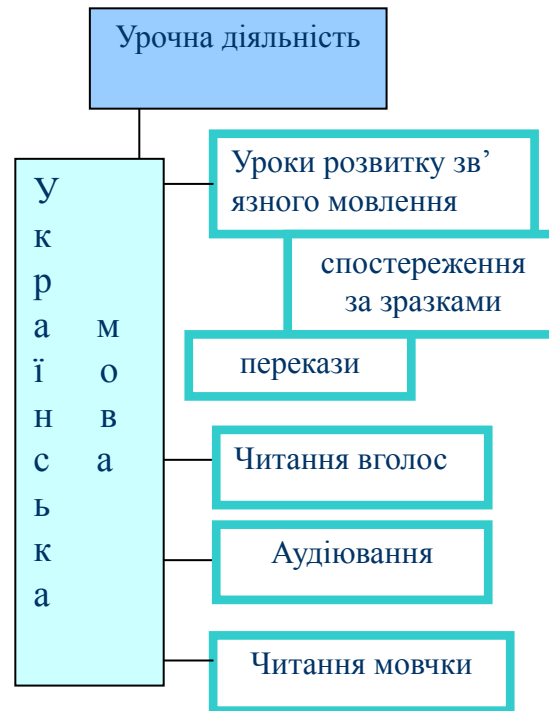
# Автори “Букваря южнорусского” 1861 року: освіта починається з читання



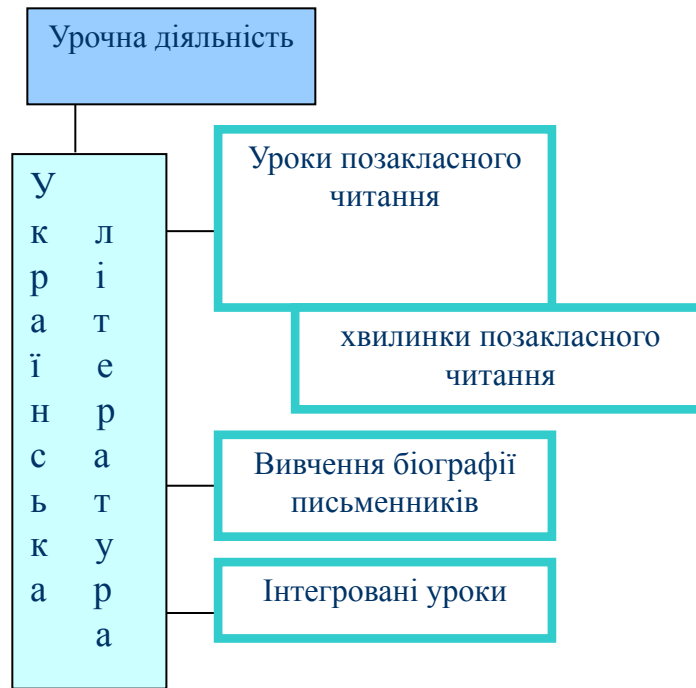
# Завдання ідеї досвіду

- Залучення широкого кола учнів до читання позапрограмних творів
- Формування потреби читати і вчитися протягом усього життя
- Прищеплення смаку до художнього слова
- Підтримка волі до реалізації власного проекту життя, створеного під впливом кращих літературних героїв

# Шляхи реалізації ідеї



# Шляхи реалізації ідеї



# Шляхи реалізації ідеї



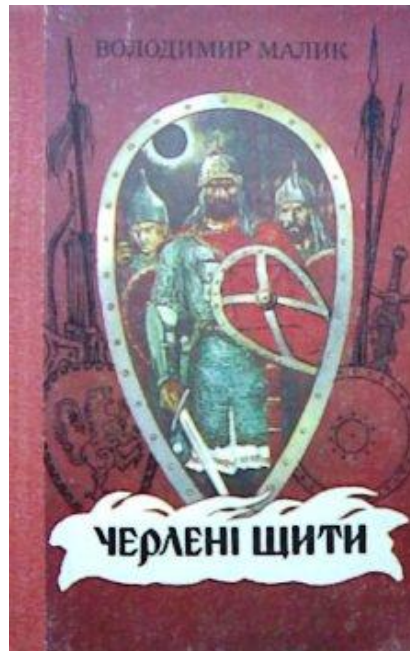
# Система реалізації ідеї

Українська література 8 клас

“Слово про похід Ігорів”

- Історична основа поеми
- Образи героїв твору
- Головна думка

# В. Малик “Черлені щити”



# Опорний конспект “Історична основа “Слова про похід Ігорів””

к. XII ст.: половецькі набіги на Київську Русь, ослаблену внутрішніми міжусобицями

Новгород-Сіверське княдіство: подубіжжя



Завдання князя—упередити напади кочових сусідів  
у половецький степ      Значить, по х і д

23.04.1185 р. початок походу. Учасники:  
Ігор Святославич (зн. Новгород-Сіверський)  
Всеволод (зн. Курський), двоюрідний брат Ігоря  
Святослав Ольгович (зн. Рильський), небіж Ігоря  
Володимир Путяльський, син Ігоря

Затемнення сонця

і рішення Ігоря продовжувати похід

10.05.1185 р. - перша битва з половцями і перемога  
11.- 12.05.1185 р. - друга битва: сили ворога переважають,  
русичі запекло обороняються  
наймані війська (дожді) не витри-  
мують поранення і полон Ігоря, роз-  
гром руського війська.



## Репродукція картини В. Васнецова “Після побоїща Ігоря Святославича з половцями”



## Використання найважливішого механізму життєвої компетентності - самоактуалізації

“Самоактуалізація бере участь у всіх етапах життєтворчості, включаючись у механізми усвідомлення, цілепокладання та формування узгодженої системи засобів реалізації життєвої програми”.

І.Г.Єрмаков

## Уривок із роману В. Малика «Черлені щити» (відповідь Ігоря)

«--Що ви мовите? Одумайтесь! Як же я можу покинути простих воїнів, а з одними воєводами тікати! Або нам добре, або зле станеться—то всім гуртом! Бо якщо я втечу з воєводами та старшою дружиною, а простих воїнів залишу в руках іноплемянників, то який одвіт нам перед богом? Тоді довіку каратимуся більше, ніж коли б я смерть прийняв!»

# Пропоновані завдання за змістом “Слова про похід Ігорів”

- Скласти список давньоруських міст
- Скласти “дерево рішень” Ігоря в умовах необхідності упередити напади половців на рідну землю
- Дібрати цитати до образів Ігоря, Всеволода, Ярославни
- Установити зміст слів і виразів “розтікатися мислю по древу”, “сіялося і виростало усобицями”, “гинуло добро Дажьбожого внука”
- Розповісти про історію створення опери О. Бородіна “Князь Ігор”, поділитися враженнями від прослуханих арій
- Приазовські степи у поемі (проаналізувати цитати)
- Алюзії на “Слово...” у сучасній літературі
- На карті сходу України позначити можливі місця битви Ігоря з половцями

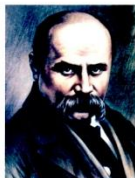
# Система реалізації ідеї

Українська мова 8 клас

- Твір-опис пам'ятки історії і культури на основі особистих вражень
- Твір-опис місцевості

**До уроку розвитку зв'язного мовлення «Усний твір-опис пам'ятки історії і культури на основі особистих спостережень і вражень. Скульптура Ярославни»**





Додаток 17

### Тарас Шевченко (1814-1861)

Робочий зошит  
для  
учнів 5-8 класів

5 клас

*«Світло ясний, світло  
тихий...»*

**Дитинство Тараса.  
Родина поета.  
Українські красавиці в поезіях Т.Шевченка**

Пригадай, що ти знаєш про життя, зокрема про дитинство Т.Шевченка. Прочитай текст. Виправ помилки

Тарас Шевченко народився 9 березня 1814 року. Його батьки були міськими ремісниками. Хлопчик був слухняний, постійно сидів біля хати. Допомагав батькам доглядати молодшу сестру.

Хлопчину тягнуло до мalarства. Улюбленою розрадою були книжки, пісні кобзарів, розповіді діда Івана про гайдамаків.

---

---

---

---

---

---

---

---

Приготуйся до конкурсу на кращого читця віршів Т.Шевченка («Сялок вишневий коло хати», «За сонцем хмаронька пливе...»).

Опрацюй пам'ятку виразного читання

Дорогий друже !

Ти приступаєш до вивчення творчості Т.Г.Шевченка в середній ланці. Це надзвичайно захоплююча тема, з якої ти винесеш безліч життєвих уроків: як любити свою землю, незважаючи на труднощі, йти до здійснення мрії.

Мабуть, не треба переконувати тебе, що бути компетентним у цій темі- обов'язок кожного українця. Допоможе тобі в цьому робочий зошит «Т.Г. Шевченко». Цей зошит надасть тобі змогу виразно читати й розуміти твори Великого Кобзаря, познайомить з обставинами життя Тараса. Виконуючи завдання зошита, ти зможеш спілкуватися із однокласниками, малювати, читати і переказувати, слухати музику і знайомитися із картинами українських художників.

Зберігаючи зошит упродовж кількох років, переконаєшся: з ним легко повторювати вивчене про Т.Шевченка в попередніх класах, відстежувати рівень власної обізнаності з темою у різні роки.

Орієнтуватися в завданнях зошита тобі допоможуть умовні позначки.

у \_\_\_\_\_ я

Запиши і вивчи їх визначення. Знайди приклади образних висловів у поезіях Т.Шевченка

---

---

---

---

---

---

---

---

Прочитай і поділися враженнями з однокласниками про книжки, присвячені дитинству Шевченка:

Д.Красицький «Дитинство Тараса»

С.Васильченко «У (В) бур'янах».

Приготуйся до виразного читання та усного переказу уривка з повісті Д.Красицького «Дитинство Тараса»

У печері

Якось у неділю по обіді Тарас поманував до Гупальського лісу, щоб розвідати гайдамаську печеру. Так багато про неї хлопці розповідали, таких страхів наговорили! Хто казав, що там сидить дід-лісовик, інші запевняли, що там живе мавка, схожа на чорну кішку без хвоста. І чого тільки не вигадують хлопці!

Роздобувши в діда Івана кресало і кремінці, Тарас сміло рушив до Гупальщини. Вийшов за село в поле, де вітер гие зелене хвилю довгими гонами панських ланів. Під горою, як спустатись до озера, був невеличкий яроч. Терен ріс на ньому та одна-однісінька вишня кучерявим гіллям прикрашала його. Тут же, поряд вишеньки, був старий пенюк від яблуні.

### Система умовних позначок

- пригадай вивчене і виконай завдання
- намалюй
- опрацюй текст-уривок з художнього твору, здійсни його переказ
- радимо прочитати
- запам'ятай
- завдання на дослідження
- обміняйся думками з однокласниками
- завдання на виразне читання
- творче завдання
- завдання на дослідження тексту
- прослухай музичний твір
- завдання за картиною
- звернись за консультацією до вчителя
- завдання для роботи в групах
- завдання на інсценування

Щастя тобі!

А він, посидівши на сухому листі, що сам наносив, випив воду і виліз назад.

-- Що там? Що там? -- питали люди.

-- Вже нічого немає--весь дух вийшов,-- таємниче відповів на їх запитання.

Тарас ішов дотому з виглядом переможця. В його кишені брязкотіли мідячки.

Приготуй інсценівку уривка «У печері» з однокласниками. Вразуй, що потрібно передбачити в постановці ролі священика, підлітків - друзів Тараса, селян і селянок, а також автора. Які костюми (їх елементи) ти використаш?

Т.Г. Шевченко не тільки великий поет, а й видатний художник. Він закінчив Академію мalarства у Петербурзі. Його картини знаходяться в музеях України, Росії, Казахстану, Польщі та США (приватна колекція Христини Чурпиту). А першим ілюстратором творів Т. Шевченка був Михайло Башкилов.

Передай своє сприйняття поезії Т. Г. Шевченка через малюнок. Порівняй свою роботу з ілюстраціями однокласників.

Розглянь репродукцію картини С.Васильківського «Козача левада».





**Дякую за увагу!**